

Upprustning under hr Vougt

På ett sätt som är enastående och länge varit enastående i svensk demokratisk politik förklarar hr Vougt dåligt omdöme och dålig moral. Före kriget förklarade han att Skandinavien självständighet vilade på Sovjets bajonetter, strax före 9 april 1940 försäkrade han att de nordiska staterna var tryggnad mot varje militär aktion, efter detta datum uttalade han öppet sin tro på tysk seger. Hr Vougt som dålig bedömare kom dock under kriget helt i skuggan av hr Vougt som anpassning. Ingen, inte ens hr Österström, hr Åkerberg eller hr Lindström, stod som hr Vougt i andlig beredskap att godta nazismens seger. De ord med vilka han förskottade den underdanighet som segrarna enligt hans syn kunde begära är riksbekanta. I riksdagen yttrade han den 6 augusti 1940: "Nu

framträder från tysk sida en mycket stark ambition att organisera Europa bättre än vad de demokratiska staterna och Nationernas förbund har kunnat göra." Denna ambition borde "hälsas med tacksamhet", även om svenskarna var "betänksamma" inför utsikten "att den fortsatta kampen icke kommer att ändra det herravälde som Tyskland äger på den europeiska kontinenten". Det är ett av många liknande uttalanden. Samme man hade ett år före kriget anbefallt total anslutning till Nationernas förbunds sanktionspolitik och därmed svensk solidaritet med västmakterna mot Tyskland.

Som försvarsminister har hr Vougt haft många tillfällen att visa samma egenskaper som gjorde hans namn till en smädelse under kriget. I april förra året förklarade han att man vid en blick på jordgloben kunde fastställa det osannolika i att "ett tredje världskrig skulle röra det lilla segment av jorden där Skandinavien är beläget"; "en världsstrategi som noga tänkt igenom sitt mål" kunde inte "välja Skandinavien som objekt för sitt intresse". USA kunde alltså inte vara intresserat av att hjälpa Danmark och Norge, och dessa stater hade intet behov av hjälp från USA — så talade "världsstrategen". I augusti sökte han bidra till valpropagandan med tal om att ett socialistiskt nederlag måste leda till "någonting som under namn av regering skulle vara så svagt att det inte skulle kunna stå emot påtryckningarna utifrån". Sedan reste

han utomlands och återkom först till valdagen.

Senast har hr Vougt blivit beryktad genom sitt anförande vid en försvarskonferens. Även om man tolkar detta anförande på för hr Vougt förmånligaste sätt, kvarstår att han godtagit tanken att vi med vapen komma från väster och oundgängliga för vårt försvar skall skjutas ned flygplan från dessa länder, att han uppmanat svensk militär att hålla tyst om vårt hjälpbehov för att inte oroa folket och därmed minska dess förtroende för ledningen, att han förklarat folkets förmenta neutralitetsvilja bero på en "övertro", som han själv inte delar, men som han inte vågar bekämpa. Dessa uttalanden är i och för sig tillräckliga för att kompromettera en politiker för alltid — hos hr Vougt är de blott ett led i en systematisk och varaktig självkompromettering.

Hr Vougt's oskicklighet och hållningslöshet i skötseln av försvarsdepartementet har många gånger belysts. In i detta framträder hans opålitlighet. Den utredning om minsprängningsskandalerna under kriget som förelåg 1946 och de konsekvenser som måste dras av denna berördes inte av försvarsministern förrän den framdragits i pressen och genom interpellation i riksdagen sommaren 1948; på vanligt sätt sökte han då svänga sig som en ertappad skolpojke. Även vår yttre ställning försvagas både av hr Vougt's vanära och av hans ständiga bevis för att den vanära är förtjänt. Vid de skandinaviska förhandlingarna irriterade han inte blott genom sin existens, utan även genom sina uttalanden.

Vi står, hur än vår utrikespolitik gestaltas, inför nödvändigheten att vidmakthålla och på viktiga punkter stärka försvaret. I bästa fall, dvs. om intet krig utbryter, måste under många år vår beredskap vara utomordentligt hög. Skall i denna tid en man som hr Vougt vara försvarsminister? Det innebär att vi får en tekniskt svag ledning. Men det innebär, vilket är det väsentliga, att vi får en moraliskt komprometterad ledning. Försvaret skall skötas av en person som är känd över hela landet blott som anpassning och défaitist. En man som hyllat den ena diktaturen efter den andra, som talade om Hitlers tacknämliga ambition att nyordna Europa utan att ens reservera sig för Danmarks och Norges erövring, som i varje huvudfråga bedömt läget inte bara oriktigt, utan med karaktäristens och maktdyrkarens simpelpelhet, skall stå i spetsen för den del av förvaltning-

gen som i särskild grad kräver moralisk auktoritet hos de ledande. Med visshet kan påstås att en dylik situation för närvarande i varje annat demokratiskt land vore otänkbar.

Hur är det då möjligt? Hr Vougt har fått klara bevis på misstroende från sina egna; han är inte längre riksdagsman eller medlem av partistyrelsen. Han omtalas inom socialdemokratiska kretsar i regel med samma missaktning som inom oppositionen. Men ändå försvaras han av partiet. Ingen söker visa att hans sakliga förmåga är så stor att den motväger de erkända felen; på sin höjd betygar man att han inte är oduglig. Försvaret för hr Vougt har nästan genomgående den mest snäva partipolitiska inriktning. Hr Wigforss har kritiserats liksom hr Vougt, säger man; hr Wigforss är bra, alltså är hr Vougt bra. Som om någon vetting människa skulle angripa hr Wigforss — denne intellektuellt och moraliskt betydande politiker — eller någon annan minister på samma sätt som hr Vougt. Märker inte dessa propagandister skillnaden mellan kritiken av en persons politik, hans omdöme i ett särskilt fall, hans förlöpningsar — och det totala utdömande som det är fråga om i fallet Vougt? Det påstås också av försvararna att hr Vougt's position stärks genom kritiken. Föraktar verkligheten de socialdemokratiska politikerna sina valmän så djupt att de tror det möjligt att göra hr Vougt populär som martyr? Nej, ett sakligt försvar är omöjligt; därför måste dessa befängda tankar tjäna partiet.

För de partier som inte kan känna ett uns av ansvar för hr Vougt borde det vara en självfallen och trängande uppgift att åtminstone försöka bli av med honom. Möjligheter till en aktion saknas inte, allra minst inför de försvarsdebatter som förestår. Att inom alla partier (utom kommunisterna) den av flertalet omfattade meningen om hr Vougt är den här angivna lär inte kunna förnekas. Att många väljare finner det upprörande att hr Vougt står i försvarets ledning och är förbryllade över att inte ens oppositionen kräver en ändring kan inte gärna vara obekant. Om intet görs måste slutsatsen bli att hr Vougt trots allt betraktas som acceptabel, antingen av kamaraderi eller på grund av att den neutralitetspolitik partiledningarna hyllar anses ha en god representant i den man vars uppträdande företer blott en fast punkt — vördnaden för makten även i dess brutalaste form.